

4 Ağustos 2010

Öztangut: “Yabancı Şirketler de İMKB’ye Kote Olabilmeli”

Aracı Kuruluşlar Birliği Başkanı Nevzat Öztangut, Birliğin aylık yayını Sermaye Piyasasında Gündem’in Ağustos 2010 sayısında yayınlanan yazısında, İMKB-100’ün rekor kırmasını piyasalarda krizin etkisinin azaldığına işaret eden bir gelişme olarak değerlendirdi. Başkan Öztangut, halka arzlardaki yoğunlaşmanın yanında aracı kurumların halka açılma eğilimlerinin devam ettiğini belirtti.

Nevzat Öztangut, yabancı şirketlerin de İMKB’de halka açılmak istedikleri yönündeki haberlerin uluslararası camianın piyasamıza duyduğu bir güvenin göstergesi olduğunu, varsa bu konudaki engellerin kaldırılmasının İstanbul’un bir finans merkezi olmasına katkıda bulunacağını kaydetti.

Hisse senetlerinin sınıflandırılması konusuna da değinen Başkan; işlem saatleri, yatırımcıların bilgilendirilmesi gibi konulardaki son değişikliklerle hisse senedi piyasalarının daha sağlıklı işleyeceğine inandıklarını belirtti. Son olarak İMKB’nin de piyasa yapısıyla ilgili değişiklikler planladığını belirten Öztangut, gündeme gelecek önerilerle piyasayı en verimli yapıya ulaştırma konusunda çözümün bulunacağını belirtti.

Özel Emeklilik Sistemleri

Sermaye Piyasasında Gündem’in Ağustos sayısında, yurtdışındaki özel emeklilik sistemleri ele alınıyor. Sosyal güvenlik sistemi ve emeklilik finansmanı hakkında bilgi verilerek başlanan raporda, özel emeklilik sisteminin yapısı, temel özellikleri ve genel uygulamaları incelendikten sonra, gelişmiş ve gelişmekte olan 8 farklı ülkedeki emeklilik sistemleri detaylandırılıyor.

Devlet Yönetiminde Emekliliğin Finansmanı

Çoğu ülkede sosyal güvenliğin finansmanı devletin kurmuş olduğu sosyal güvenlik kurumları vasıtasıyla “dağıtım” modeline göre yapılıyor. Dağıtım modelinde her kuşak ödediği primlerle kendinden önceki kuşağı finanse ediyor. Daha az rastlanan “biriktirme” modelinde ise kişi adına ödenen primler biriktirilip değerlendiriliyor, kişi emekli olduğunda alacağı ödemeler bu birikimlerle sağlanıyor.

Üç Basamaklı Sisteme Geçiş

Zamanla demografik yapı ve kamu maliyesindeki gelişmeler kamu yönetimindeki dağıtım modelinin işleyişini etkilemiş, ülkeler çeşitli reformlara gitmiştir. Şili gibi bazı ülkelerde radikal kararlar alınarak devletin rolü özel sektöre verilirken, birçok ülkede tamamlayıcı bir özel emeklilik sistemi geliştirilmiştir. Bu bağlamda, genel olarak devletin yer aldığı sistemden, özel mesleki emeklilik ve ardından bireysel emeklilik sisteminin yer aldığı üç basamaklı sisteme geçiş yaşanmış durumda.

Özel mesleki emeklilik Fransa, Japonya gibi ülkelerde zorunlu iken, ABD, İngiltere ve Almanya gibi ülkelerde isteğe bağlı. Bireysel emeklilik sistemleri ise yaygın olarak gönüllülük esasına dayalı.

Özel Emeklilik Sistemlerinde İki Farklı Model

Rapora göre, özel emeklilik sistemlerini emeklilik maaşlarının hesaplanma metoduna göre iki farklı grupta sınıflandırmak mümkün. Maaş esaslı "belirlenmiş fayda" modelinde, emeklilikte yapılan ödemeler kişinin çalışma süresi ve maaş düzeyine göre belirleniyor. Kişiler emekli olduklarında ne kadar gelirleri olacağını yaklaşık olarak biliyor. Prim esaslı "belirlenmiş katkı" modelinde ise emeklilikte yapılan ödemeler önceden belirli olmayıp, kişinin ödediği prime göre hesaplanıyor. Bireysel emeklilik planlarında prim esaslı model uygulanıyor.

Uygulama Alanları Ülkeden Ülkeye Farklılaşıyor

Özel emeklilik sistemleri demografik yapı, işçi sendikalarının gücü, kamu maliyesi ve uygulanan devlet politikalarına göre çeşitlenmekte. Örneğin, ABD ve İngiltere gibi ülkelerde özel emeklilik planlarındaki varlıkların milli gelire oranı %75'lere varmışken, kamu emeklilik sisteminin daha güçlü ve yaygın olduğu Almanya ve Fransa gibi örneklerde bu oran %10'un altında. Bununla birlikte bu ülkelerde özel emeklilik sistemlerinin gelişmesi için çeşitli reformlar ön plana çıkıyor.

Öte yandan, nüfusu 1 milyarın üstünde olan Çin ve Hindistan'da ise nüfusun yalnızca %10-15 gibi bir kısmı bir emeklilik sisteminden yararlanıyor. Diğer ülkelere göre daha karmaşık emeklilik sistemlerine sahip bu ülkelerde son dönemde hızlanan reformlara rağmen özel emeklilik planları pek yaygın değil.

Sistemin Sermaye Piyasasına Katkısı

Zamanla gelişen özel emeklilik sistemleri, finans piyasalarında etkilerini artırmaya başlamış, uzun vadeli perspektifleriyle pek çok ülkede sermaye piyasasının önemli kurumları haline gelmiş durumda. OECD ülkelerinde 2008 yılında özel emeklilik planlarındaki toplam varlıklar 22,4 trilyon \$ seviyesinde.

Bilgi İçin: Gökben Altaş: Tel: 212-280 85 67 Dahili:147 e-posta: galtas@tspakb.org.tr

Raporun tamamına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

TSPAKB hakkında:

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), 103 aracı kurum, 1 vadeli işlemler aracılık şirketi ve 41 bankanın üye olduğu özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur. 11 Şubat 2001 tarihinde kurulan Birlik, meslek kurallarını oluşturmakta ve sektörü denetlemektedir.